اۋەلگى ماقساتتى ۇمتىپاۋ بورىشتى ەستە بەرىك ساقتاۋ

ادىلدىكتەن جازباۋ ــ ومىرلىك سەنىم

ــ شحىزى قالالىق حالىق پروكۇراتۇراسىنىڭ بۇرىننعى پروكۇرورى جاڭ بياۋ جونىندە

قاسىمزداعى ۇلگىلەر

□ءتىلشىمىز جىڭ جو

6 ـ ايدىڭ 28 ـ كۇنى 68 جاستاعى جاڭ بياۋ شحىزى قالاسىنان ۇرىمجىگە ەندى عانا قايتىپ كەلىپ، وتباسىنداعىلارمەن باس قوسقان شاقتىڭ شاتىسىنا بولەڭگەن بولاتىن، الايدا ءالسىن ـ ءالى كومەك، كەڭەس سۇراپ سوعىلعان تەلەفوندار وعان تىنىم بەرگەن جوق. مۇندايعا جاڭ بياۋ ەر-تەدەن ـ اق ادەتتەنىپ كەتكەن.

بىلتىر بەيجىڭدە وتكىزىلگەن رەفورما جا-ساۋدىڭ، ەسىك اشۋدىڭ 40 جىلدىعىن قۇتتىقتاۋ جينالىسىندا پارتيا ورتالىق كوميتەتى، مەملەكەت-تىك كەڭەس 100 جولداسقا رەفورما اتويشىسى اتا-عىن بەردى، جاڭ بياۋ قوعامنىڭ ادىلدىگىن، تۇرا-شىلدىعىن قورعاعان ۇلگىلى پروكۇرور سالاۋاتى-مەن سول قاتاردا ەدى.

پروكۇرور رەتىندە، جاڭ بياۋ 30 نەشە جىلدىق پروكۇراتۇرا قىزمەتىندە باستان ـ ياق ءبىر كومپارتيا مۇشەسىنىڭ جاۋاپكەرشىلىگىن ارقالاۋ ارقىلى ءادىلىنىڭ ادىلدىگىنەن جازباي، مەملەكەت زاڭىنىڭ بەدەلىن قورعاپ، حالقتىڭ زاڭدى ۇقىق ـ مۇددەسىن قامتاماسىزداندىرىپ، جا-ۋاپكەرشىلىگىمەن، بورىشىمەن پارتيانا كىرگەن كەز-دەگى اۋەلگى ماقساتىن امالىاتتا ايگىلەدى.

■ دەلوىنى دەن قويا تىندىردى، دەلوعا قاتىستى ادامدى كوكەينەندە ساقتادى

جاڭ بياۋ بۇرىن شحىزى قالالىق حالىق پروكۇراتۇراسىنىڭ قاراپايىم پروكۇرورى بولاتىن. "پروكۇراتۇرا قىزمەتىندە تەك مۇقيات بولۋ ازدىق ەتەدى، سونىمەن بىرگە دەن قويۋ كەرەك"، ـ دەيدى جاڭ بياۋ، ءاربىر بۇيىندى مىقتاپ يگەرىپ، ءاربىر دەلوىنى جاقسى ءبىتىرۋ ــ پروكۇرورعا تيەسىلى ءىس.

1980 ـ جىلى جاڭ بياۋ پروكۇراتۇرا ورگانىنا رەسمي كىردى، ءىا بۇىن پروكۇرورلاردىڭ بەرگەن تاربيەسى كۇنى بۇگىنگە دەيىن ونىڭ ەسىندە. جاس كەزىندە، ونىڭ بۇقارانىڭ باس امانداعىنا ساياتىن ءبىر دەلوىنى بىتىرۋگە قاتىناسقانى بار ەدى، گرۋپپاداعى بارلىق ادام قايتا ـ قايتا تەكسە-رىپ، دالەل ـ سىپات السا دا، دالەل ـ سىپات باستان ـ ياق تولىق بولمايدى. "سول كەزدە ازداپ مازام كەتە باستادى، ءبراق ءىا بۇىندار ماعان ءارقاندداي دەلودا، ءسوز جوق، ءاربىر تەكسەرۋ ويىەكتىسىنە سايىرلىلىقپەن مۇقيات ماملە جاساپ، ءمان ـ جايدى مىقتى يگەرىپ، نجداعات-پەن تەكسەرگەندە عانا ماسەلەنى بايقاۋعا، دەلوىنى انىق تەكسەرۋگە بولادى دەپ ايتتى"، ـ دەدى جاڭ بياۋ.

زاڭدى ادامعا قولدانعاندا، شاعىن بولسا دا، ءسوز جوق، بارىنە اباي بولۋ كەرەك. جاڭ بياۋ ءىا بۇىنداردىڭ اقىلىن ەسىندە بەرىك ساقتادى، سوندداي ـ اق ونى 30 نەشە جىل امالياتتا ايگىلەپ، ءوزى بىتىرگەن ءاربىر دەلو بارىسىندا ساباقتاستىر-دى.

شحىزى تۇرمە رايونىنىڭ پروكۇرورى مىن-دەتىن انقارعان كەزىندە، جازا وتەۋشىنىڭ بىرە-ۋى باسقارۋعا مويىنسال بولماعاندىقتان، بەلگىلە-مە بويىنشا قاتاڭ باسقارىلادى. جاڭ بياۋ بىلگەن-نەن كەيىن، قاتاڭ باسقارۋ راسىماتتارىنا باقىلاۋ ـ تەكسەرۋ جۇرگىزىپ، ەشقاندداي ۇيلەسىمسىزدىك بايقاماعان سوڭ، وسى جازا وتەۋشىنى كوپ رەت نزدەپ اڭگىمەلەسىپ، قايتا ـ قايتا فاكتىنى الدىنا قويىپ، قاعيدانى ءتۇسىندىرىپ، بولاشاقتى اڭگە-مەلەپ، ونىمەن ءتىل تابىسپ سىرلاسادى، ەڭ سوڭىندا بۇل جازا وتەۋشى قاتەلەسكەن تانىپ، بەلـ-سەندىلىكپەن وزگەرىپ، بەينەسى جاقسى بولعان-دىقتان، زاڭ بويىنشا، بەلگىلەمە بويىنشا جازاسى جەڭىلدەتىلەدى.

جاڭ بياۋ بىلاي دەيدى: پروكۇرور رەتىن-دە، ءسوز جوق، قارسى جاقتىڭ ورىندا تۇرىپ ماسەلەگە وي جۇگىرتىپ، قارسى جاقتىڭ كوڭىل كۇيىن شىن نىقىلاسپەن ءتۇسىنىپ، شىن مانىندە باسقالار ءۇشىن قىزمەت وتەۋ كەرەك، مىنە وسى عانا تولىمدى پروكۇرورداڭ وتەۋگە ءتيىستى قىزمەت جاۋاپكەرشىلىگى.

■ زاڭدى ءادىل انقاردى، قىلمىستىعا راقىمدىلىق جاساماي، بەيۇازدىق وبالىنا قالماي ادىلدىك كورسەتتى

30 نەشە جىلدىق كاسىپتىك ومىرىندە جاڭ بياۋ ءوز قولىنان وتكەن ءاربىر دەلوعا اسقان مۇقيات ماملە ۇستاندى، سوندداي ـ اق كەيبىر ءىرى دەلولاردى ءساتتى بىتىرگەنى ءۇشىن دۇركىن ـ دۇركىن ەرەكشە داڭقتارعا يە بولدى. بۇل جايلى جاڭ بياۋ وسىنىڭ ءبارىن ءوزىنىڭ قىزمەت جاۋاپكەرشىلىگى عانا دەپ سەزىنەدى.

"زاڭمەن جونگە سالۋ قۇرىلىسى تاجىريبە ـ ساباق قابىلداۋ نەگىزىندە ۇزدىكسىز كەمەلدەنە-تىن بارىس"، ـ دەدى جاڭ بياۋ، تۇرمە رايونى پروكۇراتۇرا قىزمەتىندە، جازا وتەۋشىلەرمەن ارا بارىس ـ كەلىسىمە جازا مەرزىمىن ەسەپتەۋ، ۋاقىتشا بوساتۋ بۇىنى سياقتى جاقتاردىڭ كەيبىر ماسەلەلەردى بايقايتىن جاڭ بياۋ بارىندە مۇقياتىلىقپەن قايتا ـ قايتا تەكسەرەتىن، باقلايتىن.

ءبىر جولى تۇرمەنىڭ تۇرمەگە الۋ زاڭدىق حۇجاتتارىن قاداعالاپ تەكسەرگەن كەزدە، جاڭ بياۋ جازا وتەۋشى تان فامىليالىنىڭ اتقارۋ ۇقتىرۋى مەن ۇكىم قاعازىندا ەستەلىككە الىنعان جازا مەرزىمىنىڭ بىردەي ەمەستىگىن بايقايدى. جاڭ بياۋ دەرەۋ اۋەلگى ۇكىم شعارعان سوت مەكە-مەسىنە تۇزەتۋ پىكىرىن العا قويادى، سوت مەكەمە-سى تەز ارادا تۇزەتۋ جۇرگىزىپ، تان فامىليالىنىڭ جازا مەرزىمىن قايتا ەسەپتەپ شىعادى، سوندداي ـ اق جاڭا زاڭدىق حۇجاتتى جەتكىزىپ بەرەدى.

"جاڭ ۇستاز ءىس بىتىرگەندە مۇقيات، شوگەل"، ـ دەدى جاڭ بياۋدى ۇستازىنا بالاپ كەلە جاتقان شحىزى قالالىق حالىق پروكۇراتۇرا-سىنىڭ قىلمىستىق ىستەر اتقارۋ ءبولىمىنىڭ قىزمەت-كەرى، شتاتتاعى پروكۇرور گاۋ چىن.

■ حالىق ءۇشىن زاڭدى ۇگىتتەدى، اۋەلگى ماقساتتان جازباي، وزىندە بارىن سارقا جۇمسادى

2011 ـ جىلى جاڭ بياۋ زەينەتكە شقتى، ءبە-راق ءتىپتى قاربالاسقا ءتۇستى.

"ۇنەمى بۇكىل ەلىمىزدىڭ جەر ـ جەرىنەن زاڭدىق ماسەلەلەردەن كەڭەس سۇراعان تەلەفون-دار مەن حاتتار تاپسىرىپ الامىن"، ـ دەدى جاڭ بياۋ، ول سونىڭ بارىنە جەتىسىنشە جاۋاپ قايتارىپ، كوپەك سۇراعاندارعا كەيبىر زاڭدىق كەڭەستەر بەرەدى.

جاڭ بياۋدىڭ ويىنشا، جاقىنعى جىلداردان بەرى حالىق بۇقارالىسى زاڭ جاعىندا بارعان سايىن "ىجداعاتتى" بولىپ بارادى. بۇقارانىڭ "ىجداعاتتى" بولۋى حالقتىڭ زاڭمەن جونگە سالۋ تانىمىنىڭ كۇشەيگەندىگىن، ءوز زاڭدى ۇقىق ـ مۇددەسىن زاڭ بويىنشا قورعاۋ تانىمىنىڭ ۇزدىكسىز جوعارى-لاپ كەلە جاتقاندىعىن، ادامداردىڭ تارتىپكە، زاڭعا بويسۇنۋ سانالىلىعى دا ۇزدىكسىز ءوسىپ كەلە جاتقاندىعىن كورسەتەدى، بۇل مەملەكەتـ-مىزدىڭ مەملەكەتتى زاڭمەن جونگە سالۋدى ىلگە-رىلەتۋىنىڭ ءونىمى ەرەكشە كورنەكتى بولاندد-عىن تولىق تۇسىندىرەدى"ـ دەدى جاڭ بياۋ، ول زەينەتكە شققان سوڭ ءوزىنىڭ جەر ـ جەرگە بارىپ ۇزدىكسىز ۇگىت ـ لەكسيا جاساۋدى كوممۇنيستەردىڭ بورىشى مەن كۇرەس رۋحىن جەتكىزىپ، قالتقىسز، قاجىماس ـ تالماس رۋحقا ىنتاعىندىرىلىم يە پروكۇراتۇرا قىزمەتكەرلەرىن كوپتەپ تاربيەلەۋ ءۇشىن دەدى.

"مەن 1976 ـ جىلى پارتيانا مۇشە بولدىم، سول كەزدەن باستاپ، پارتيانا ادال بولۋعا، وتان-عا ادال بولۋعا، حالىققا ادال بولۋعا بەكىندىم"، ـ دەدى جاڭ بياۋ.

2014 ـ جىلى اۋتونومىالى رايوندىق حالىق پروكۇراتۇراسى مەن شحىزى قالالىق حالىق پروكۇراتۇراسى زەينەتكەر جاڭ بياۋدى ەرەكشە ۇسىنىس ەتىلگەن پروكۇرور بولۋعا ۇسىنىس ەتتى، سوندداي ـ اق ونىڭ ەسىمىمەن اتالعان كەڭسە قۇردى؛ شحىزى قالالىق سوت مەكەمەسى "جاڭ بياۋ جاراستىرۋ كەڭسەسى" قۇردى؛ بۇكىل شينجياڭداعى پروكۇراتۇرا ورگاندارىنىڭ تۇرمە ورندارى تەكسەرۋ تاراۋلارىندا تۇگەلدەي "جاڭ بياۋ قىزمەت ورنى" قۇرىلدى.

تۇرسىنىسا مول تۇرمىسقا كەنەلدى

(باسى 1 ـ بەتتە)

سول كەزدە سەحتا ونىڭ كەلە سالىپ سەح جاۋاپتىسى بولۋىنا مويىنسال بولماعان ايەل جۇمىسشىلار دا بولدى. قىسىم الدىندا تۇرسىنىسا بەلسەندى پوزيتسيا ۇستانىپ، تاڭەرتەڭ سەحقا ەڭ الدىمەن كەلىپ جۇمىسقا دايىندالدى، دەمالىس كەزىندە تەحنيكاسى ىسىلماعان اپەكە ـ سىڭلىلەرىنە جەتەكشىلىك ەتىپ جاتتىقتىردى، باسقالار ورىنداي الماعان ساپا تالابىن ول ورىنداپ، ماشينادا بايقالعان جاي كىناراتتاردى ءوزى جوندەپ، سەحتا بىرتىندەپ ءوز ابىرويىن تىكتەدى.

"4 ـ سەحتا 35 ايەل جۇمىسشى بار، بارلىعى جاقىن ماڭداعى قىستاق تۇرعىندارى، ءىزدىڭ جۇمىسىمىز تۇيمەلىك تورلاۋ، تۇيمە قاداۋ، ۇتىكتەۋ، قوراپتاۋ، ەڭ ماڭىزدىسى، ساپاسىن تەكسەرۋ"، ـ دەپ تانىستىردى تۇرسىنىسا ءتىلشىنى ەرتپە سەحتى ارالاپ ءجۇرىپ.

ەڭسەلى دە جارىق سەح تىنىستى ءارى سامال سوقسا ساپ ـ سالقىن بولىپ تۇرادى ەكەن. "جۇمىس مولشەرى قالىپتى كەزدە، كوپشىلىكتەن ونەمدىلىكتى جوعارىلاتۋدى تالاپ ەتەمىن، مۇمكىندىكتىڭ بارىنشا ۇستەمەلەي جۇمىس ىستەمەيمىز. ءبىز ەڭبەكاقىنى كىم سانىنا قاراي ەسەپتەيمىز، كوپ ىستەگەندەر كوپ الادى"، ـ دەدى تۇرسىنىسا قىمتىرىلماي.

وسىنىڭ الدىندا زاۋودقا ۇلكەن زاكاز ءتۇستى، الدىڭعى سەح جەيدەنى تىگپ بولعانىمەن، سىمدى ۇاعىندا تىگپ بولا الماي ءسال كەشىكتى، سونىمەن 4 ـ سەح قوراپتاي بەرۋگە لاجسىز قالدى، ءبىراق مىندەتتى، ءسوز جوق، ۇاعىندا ورىنداۋ كەرەك. تۇرسىنىسا كوپشىلىكتى باستاپ جۇمىستى ۇاعىندا ورىنداۋعا كىرىستى، ول كوپشىلىكتىڭ جىلدامدىعىنا قاراي جۇمىس ءبولىسىن ۇيلەسىمدى ورنالاستىرىپ، تۇنگى ساعات 11دە جۇمىستى ورىنداپ بولدى. جۇمىس بىتكەن كەزدە اپەكە ـ سىڭلىلەر قۋانا الاقايلادى، نىتىماقتاسا سەلبەسۋ ارقىلى جەتكەن تابىس كوپشىلىكتى توتەنشە سەرپىلتتى.

تۇرسىنىسانىڭ اقتارىلا اڭگىمەلەسكەن، سەنىمدى، اشىق ـ جارىق بەينەسىنەن ءتىلشى ونىڭ كەزىندە ءدىني ۇشقارى يدەيانىڭ تەپالنا ۇشىراپ، وقۋدان ەرتە قول ءۇزىپ، ءوزىن تۇيىقتاپ، ءبىر اۋىز ءتىل قاتپايتىن ادام بولاندىعىنىڭ جۇرناعىن دا بايقاي المادى.

مەن بۇرىننى كەزىمەمەن تۇبەگەيلى قوشتاسىپ، ءومىرىمنىڭ تىڭ باستامىسىن باستادىم، ونەر بولعان، قىزمەت بولعان قاندداي جاقسى، ءار كۇنىم ومىرشەڭدىك كۇشكە تولى جالىندى وتەدى"، ـ دەدى تۇرسىنىسا.

■ ومىرىندە 2 رەت بۇرىلىس بولدى

تۇرسىنىسانىڭ ومىرىندە 2 رەت بۇرىلىس بولدى، الدىڭعىسى، قارا تۇنەككە بەتتەۋ، كەينگىسى، جارقىن بولاشاققا بەت الۋ.

"تولىق ورتانىڭ 2 ـ جىلدىعىندا مەن ءدىني ۇشقارى يدەيامەن جۇعىمداندىم"، تۇرسىنىسا تىلشىگە ءوز كەشىرمەسىن اڭگىمەلەپ بەردى. "ول كەزدە كورشىنىڭ ۇيىنە كوپ بارىپ تۇراتىنمىن، ول ۇيدەگى اپاي مەنىمەن اڭگىمەلەسكەندى جاقسى كورەتىن، ماعان كوپتەگەن 'جول ـ جوسىن' ايتىپ بەرەتىن، ماسەلەن، ايەلدەر بەتىن بۇركەپ ءجۇرۋدى، نيقاپ ـ بۇرحا كيۋدى كەرەك، وقۋعا بارماۋدى، سىرتقا اتتاپ شىقپاۋدى كەرەك، اۋەلى، جۇمىس ىستەپ، اقشا تابۋىنا دا بولمايدى. ەستي بەرگەن سوڭ جاڭىلىپ الجاسادى ەكەنسىڭ، كەيىن وقۋدان شەگىندىم. مەكتەپتەگى كەزىمدە ۇيرەنۋ ناتيجەم جامان ەمەس ەدى".

تۇرسىنىسانىڭ اكەسى ەرتە قايتىس بولعان، ەكى باۋىرى ۇشەۋىن شەشەسى باعىپ ـ قاققان، ەكونومىكالىق جاقتا قيىنشىلىق بولعانىمەن، بالالارىنىڭ جاقسى ۇيرەنىپ، ءبىلىم ارقىلى كەدەيلىكتەن ارىلۋىن ءۇمىت ەتكەن. قىزى وقۋدان شەگىنگەننەن كەيىن، شەشەسى قامىعىپ جىلاپ تۇرىپ: "توسقانىما كونبەدىڭ، باسقا نە دەيمىن ەندى"؟ ـ دەيدى.

ۇيدە قامالىپ وتىرعان كۇن دە وڭاي وتپەيدى، تۇرسىنىسا كۇننەن ـ كۇنگە تۇنجىراپ ۇندەمەيتىن بولادى، ءدىني ۇشقارى يدەيانىڭ تالابى بويىنشا ءومىر سۇرگەنىمەن، ءبىراق كوڭىلى سول "جول ـ جوسىنعا" بويسۇنعاننىڭ قۇانشىن سەزىنبەيدى. وتباسىندا 2 مۇ عانا جەر بار، ەككەن ءبيداي مەن جۇگەرى تۇرمىستارىنا عانا جەتەدى. شەشەسىنىڭ دەنساۋلىعى جاقسى بولماعاندىقتان، تۇرسىنىسا كوڭىلى قامىعۋمەن بولدى، وتباسى ءۇشىن بىرەر جۇمىس ىستەگىسى كەلگەنمەن، ءبىراق ىشكى جان دۇنيەسى تورىعۋمەن ءوتىپ جاتتى.

2017 ـ جىلى قىستاق كادرلارى ونىمەن سىرلاسىپ، وعان اۋداندىق كاسىپتىك شەبەرلىككە تاربيەلەۋ، باۋلۋ ورتالىعىنا بارىپ ۇيرەنۋدى، وندا يدەيالىق جاقتاعى داعدارۋدان ارىلۋعا بولاتىندىعىن، ونىڭ ۇستىنە ونەر ۇيرەنىپ، كەلەشەكتە جۇمىسقا ورنالاسۋعا بولاتىندىعىن ايتادى. بولاشاقتان ءۇمىت جوق تۇرمىس كەشىرۋدى قالاماعان تۇرسىنىسا باۋلۋعا قاتىناسۋعا بەكىدى.

باۋلۋعا قاتىناسقان كەزىندە، تۇرسىنىسا مەملەكەتتە ءبىر تۇتاس قولدانىلاتىن ءتىل ـ جازۋدى جانە زاڭدى قاجىرلىلىقپەن ۇيرەنىپ، ءدىني ۇشقارى يدەيانىڭ نقيالىنان بىرتىندەپ ارىلدى. تىڭىنشىلىك ونەرى كلاسىندا ول نەگىزى كەمشىل بولعاندىقتان، قوس ينەلى ماشينامەن تىگۋدىڭ ءوزىن 10 نەشە كۇندە ارەڭ يگەرەدى، سودان باستاپ تەحنيكاسى بارعان سايىن جاقسارا تۇسەدى. "سول كەزدە جۇمىسقا اڭسارىمنىڭ اۋعانى سونشالىق، تاماق ءىشپ وتىرعان كەزدىڭ وزىندە قولىمدى جاتتىقتىرىپ وتىراتىنمىن"، ـ دەدى ول.

"تىگپ بولعان كيىمدەرىمىزدى كورىپ تاڭ قالدىم، كوپشىلىكتىڭ بازاردان ساتىپ العان كيىمدەرىنىڭ ءبارى وسىلاي تىگىلدى ەكەن ەوي". تۇرسىنىسا: "بۇرىن ۇيدەن شىقپاعان سوڭ بارىنەن حابارسىز ەكەنمىن، باۋلۋ ورتالىعىندا ءبىلىم، زاڭ جانە ونەر ۇيرەنىپ كوزايام كەڭەيدى، ءبز ۇنەمى كينو كورىپ، جاڭا دىستەردەن حابار تاۋىپ تۇرامىز، ءومىردىڭ ءاسىلى وسىنداي تاماشا بولاتىندىعىن اڭعاردىق" دەيدى.

■ اپەكە ـ سىڭلىلەردى باستاپ بىرگە جەتىلدى

2018 ـ جىلى تۇرسىنىسا تاربيەلەۋ، باۋلۋ ورتالىعىنان وقۋ تاۋىپسىپ، قىزمەت تاپقاننان كەيىن، وتباسىنىڭ ەكونومىكالىق شارت ـ جاعدايى دا جاقسارا باستادى. "مەنىڭ ورنىقتى قىزمەتىم، تۇراقتى كىرىسىم بار، اينا 3000 يۋاننان ارتىق ەڭبەكاقى الامىن". تۇرسىنىسا بىلاي دەدى: "باۋىرىم قازىر ورتا تەحنيكۋمدى تاۋىپسىپ، سۇلياۋ قۇبىر زاۋودىندا جۇمىسشى بولىپ ىستەيدى، وتباسىمىزدىڭ تۇرمىسى بارعان سايىن جاقسارىپ كەلەدى".

اقشا تاپقاننان كەيىن، تۇرسىنىسانىڭ تۇڭعىش العان بۇيىمى كىر جۋۋ ماشينىسى بولدى، شەشەسى ەرتەدە ـ اق العىسى كەلگەن، ءبراق وتباسى بۇرىن وتە كەدەي بولعاندىقتان، ساتىپ الا الماي جۇرگەن. وسىدان كەيىن ول تاعى ۇيىنە ءبرتالاي زاتتاردى ساتىپ الدى، ۇنەمى شەشەسىنە جاڭا كيىم ـ كەشەك جانە ءدامدى تاعامداردى الىپ بەردى. "بۇرىن شەشەمدى ۇمىتىپ كەتىپ ەدىم، قازىر شامام كەلەدى، شەشەمدى جاقسىلاپ كۇتەمىن"، ـ دەدى ول.

نيۇزاي سىم، شولاق جەكە كيگەن تۇرسىنىسانىڭ وڭىنەن جاستىقتىڭ لەبى جالىنداپ تۇر. ول ءوزىنىڭ قازىرگى كۇيىن ۇناتادى، ءار كۇنى ەرتە قىزمەتكە بارىپ، اپەكە ـ سىڭلىلەرمەن بىرگە كوڭىلدى قىزمەت ىستەيدى، تۇستە اسحانادا تاماق دايىن، مول مازىمۇندى قىزمەت، تۇرمىستان ونىڭ ءوڭ ـ اجاراسى نۇرلانا ءتۇستى.

تۇرسىنىسا ءوزىنىڭ ءتىپتى دە كوپ شارۋالاردى ىستەي الاتىنىن سەزىندى. تاربيەلەۋ، باۋلۋ ورتالىعىندا ۇيرەنگەن كەزىندە، ول ۇگىت قيىمدارىنا ىرىقتىلىقپەن قاتىناسىپ، قىستاققا بارىپ ءوزىنىڭ باستان كەشكەندەرىن ايتىپ، كوپشىلىكتىڭ ءوزى سياقتى ءدىني ۇشقارى ەلەمەنتتەردىڭ داۋىنا ءتۇسىپ قالماۋىن ءۇمىت ەتتى. ءبىر ايدىڭ ىشىندە ول "نەنىڭ ءماندى ءىس ەكەندىگىن" سەزىندى.

قازىر اپەكە ـ سىڭلىلەردى باستاپ بىرلىكتە تەحنيكالىق دەڭگەيىن ءوسىرۋ تۇرسىنىسانىڭ ەڭ ۇلكەن ارمانى. "ءاربىر ازاماتتىڭ بارىندە قوعامدىق جاۋاپكەرشىلىك بار، مەنىڭ جاۋاپكەرشىلىگىم كوپشىلىكتى باستاپ كوپ اقشا تاۋىپ، تۇرمىسىمدى بارعان سايىن جاقسارتۋ". ول بىلاي دەدى: سەحتاعى جۇمىسشىلاردىڭ كوبى كەدەي وتباسىنان شققان، مەن العاش بارعان كەزدە، كەيىرەۋلەر جۇمىستى از ىستەگەندىكتەن، ەڭبەكاقىنى دا از الادى ەكەن، مەن بۇعان قاتتى مازاسىزداندىم، وسى سەبەپتى ول اپەكە ـ سىڭلىلەردىڭ تەحنيكالىق شەبەرلىكتى جوعارىلاتۋىنا بارىنشا كومەكتەستىم.

يۇي فىڭ تىلشىگە تۇرسىنىسانىڭ جۇمىسشىلاردىڭ بەلسەندىلىگىن وتە جاقسى جۇمىلدىرعاندىعىن، 4 ـ سەحتىڭ ءوندىرىس ونىمدىلىگىنىڭ بۇكىل زاۋود بويىنشا قارا ءۇزىپ الدا كەلە جاتقانىن، كوپشىلىكتىڭ كىرىسى دە ارتقاندىعىن ايتتى. تۇرسىنىسانىڭ جاڭالىقتى قابىلداۋ قۇاتى كۇشتى بولعاندىقتان، كاسىپورىن ونى كۇش سالا تاربيەلەپ، ونىڭ جەتىلە تۇسۋىنە كومەكتەستى.

كەشكە قاراي ءتىلشى قىزمەتتەن قايتقان تۇرسىنىسىعا ىلەسىپ ۇيگە قايتتى. ونىڭ ءۇيى تاپ ـ تازا، رەتتى، شاعىن اۋلاعا ءتۇرلى جەمىس اعاشتارى جانە كوكونىس ەگىلىپتى. شاپتول اعاشى، ورىك اعاشى مول جەمىس بەرىپتى، قىزىل بۇرىش، پامىدور دا جاقسى ءوسىپ كەلەدى ەكەن. "مەن جەمىستەردى كورگەندە كوڭىلىم جادىراپ سالا بەرەدى، ەڭبەك ەتكەن جەردە تابىس تا بولادى، بولاشاق ءتىپتى دە جاقسى بولادى"، ـ دەدى ول.

ادىلدىكتەن جازباۋ ــ ومىرلىك سەنىم

ــ شحىزى قالالىق حالىق پروكۇراتۇراسىنىڭ بۇرىننعى پروكۇرورى جاڭ بياۋ جونىندە

(باسى 1 ـ بەتتە)

بورىشتى ەستە بەرىك ساقتاۋ" نەگىزگى تاقىرىپـ-تىق تاربيە باسشىلىق گرۋپپاسىنىڭ ورىنباسار باستىعى لي پىڭشين ءماجلىستى باسقاردى ءارى ءسوز سويلەدى.

ءماجلىس مىنالاردى باسا دارىپتەدى: ساياسي دەڭگەيدى شىن مانىندە جوعارىلاتىپ، ارناۋلى رەتتەۋ ـ وڭاۋ ورىستەتۋدىڭ ماڭىزدى ءمانىن جەتە تانىپ، قاتاڭ تۇردە اۋتونومىالى را-يوندىق پارتكومنىڭ ءبىر تۇتاس ورنالاستىرۋى بويىنشا، ارناۋلى رەتتەۋ ـ وڭاۋدى مىقتى يگەرۋ ساياسي سانالىلىعىن، يدەيا سانالىلىعىن جانە ارە-كەت سانالىلىعىن كۇشەيتىپ، وزىنە تۇبەگەيلى تۇڭكەرىس جاساۋ رۋحىمەن ءتۇرلى رەتتەۋ ـ وڭاۋ مىندەتتەرىن بار كۇشپەن، قاز ـ قالپىندا ناقتاپ تىناقتاندىرىپ، قالىڭ پارتيالى كادرلاردىڭ، اسىرەسە، باسشى كادرلاردىڭ شي جينپيڭنىڭ جاڭا ءداۋىر جۇڭگوشا سوتسياليزم يدەياسىن دۇ-كەرلەي ۇيرەنىپ، دايەكتىلەندىرىپ، ادال، كىر-شىكسىز، جاۋاپكەرشىلىك ارقالايتىن ساياسي قاس-يەتتى شىڭداپ، "ءءتورت تانىم"دى كۇشەيتىپ، "ءءتورت سەنىم"دى بەكەمدەپ، "ەكىنى قورعاۋ"دى ورىنداۋعا ىلگەرىلەتۋ كەرەك.

ءماجلىس مىنالاردى تالاپ ەتتى: عىلمي ءادىستى يگەرىپ، ناقتى، كادەگە جارايتىن مەعىم شارا، ناقتى شارا شعارىپ، ءتۇيىندى كورنەكتە-لەندىرىپ، وسال تۇستاردى الاستاپ، شىنداپ كىرىسىپ، قيىن تۇيىندەرگە سايىس جاريالاپ، شىنايى يگەرىپ، ناقتى تۇزەتىپ، جان ـ جاقتى شارا اتقارىپ، ۇستىنەن وڭاپ جانە تۇبىرىنەن وڭاپ، ارناۋلى رەتتەۋ ـ وڭاۋ قىزمەتىندە تىڭعـ-لىمقتى ناتيجە جاراتۋدى ىلگەرىلەتۋ كەرەك. نازار-دى باس نساناعا شوعىرلاندىرا وتىرىپ رەتتەۋ ـ وڭاۋدى يگەرىپ، بۇلجىماستان باس نساناماەن يدەيانى بىرلىككە كەلتىرىپ، اياق الستى بىرلىك-كە كەلتىرىپ، ارەكەتتى بىرلىككە كەلتىرىپ، باس نساناني ىلگەرىلەتۋدىڭ ءىس جۇزىندەگى ناتيجەلەرى ارقىلى ارناۋلى رەتتەۋ ـ وڭاۋ قىزمە-تىن تارازىلاۋ جانە ساراپتاۋ قاجەت. ءتۇيىندى كورنەكتىلەندىرە وتىرىپ رەتتەۋ ـ وڭاۋدى يگەرىپ، ارناۋلى رەتتەۋ ـ وڭاۋ قىزمەتىندەگى تەتكىتى، ءتۇيىندى شىن مانىندە يگەرىپ، ءىس جۇزىندەگى جاعدايمەن تىعىز ۇشتاستىرىپ، ءبىر ـ بىرلەپ ناقتاپ جىكتەپ، ءبىر ـ بىرلەپ ناقتاپ تىناقتاندىرىپ، ءتۇرلى قىزمەتتە جاڭا جاعدداي اشۋعا، جاڭا تاراۋ جازۋعا مۇمكىندىك جاراتۋ كەرەك. ءبىر تۇتاس جوسپارلاپ سايكەستىرە وتىرىپ رەتتەۋ ـ وڭاۋدى يگەرىپ، ارىكىم ءوز قىزمەتى جاۋاپكەرشىلىگىن وتەپ، تىعىز سايكەـ-سىپ، ءبىر نيەتپەن سەلبەسىپ، جۇمىلا يگەرىپ، بىرگە باسقارىپ، ارناۋلى رەتتەۋ ـ وڭاۋدى جۇ-يەلى، جان ـ جاقتى ىلگەرىلەتۋمەن بىرگە، ءبىر جاعنان، ارناۋلى رەتتەۋ ـ وڭاۋدى يگەرىپ، ەندى ءبىر جاعنان، كۇندەلىكتى قىزمەتتى يگەرىپ، ەكەۋىن دە اقساتپاۋعا، ەكەۋىن دە جە-بەۋگە شىنايى كەپىلدىك ەتۋ قاجەت. بۇقاراعا سۇيەنە وتىرىپ رەتتەۋ ـ وڭاۋدى يگەرىپ، بۇقا-رانىڭ پىكىرىن كەڭىنەن تىڭداپ، بۇقارانىڭ باقـ-لاۋىن ىرىقتى تۇردە قابىلداپ، رەتتەۋ ـ وڭاۋ-دىڭ ناتيجەلەرىن بۇقارانىڭ باعا بەرۋىنە تاپسىرىپ، ارناۋلى رەتتەۋ ـ وڭاۋ ناتيجەسىنىڭ امالياتتىڭ، حالىقـ-تىڭ، تاريحتىڭ سىنىنان وتە الۋىنا شىنايى كەپىلدىك ەتۋ كەرەك.

ءماجلىس مىنالاردى باسا دارىپتەدى: ۇيىم-دىق باسشىلىقتى شىن مانىندە كۇشەيتىپ، رەتتەۋ ـ وڭاۋ جاۋاپكەرشىلىگىن تياناقتاندىرىپ، قاتاڭ، شىنايى قۇزاپ ـ جەتەكشىلىك ەتىپ، ۇزاق ۋاقىت-تىق ءونىمدى مەحانيزم ورناتىپ، ارناۋلى رەتتەۋ ـ وڭاۋ قىزمەتىنىڭ تياناقتانىپ، ونىمدىلىك كور-سەتۋىن بار كۇشپەن ىلگەرىلەتۋ كەرەك.

ءماجلىستى «اۋتونومىالى رايوننىڭ "اۋەلـ-گى ماقساتتى ۇمتىپاۋ، بورىشتى ەستە بەرىك ساقتاۋ" نەگىزگى تاقىرىپتىق تاربيە بويىنشا ار-ناۋلى رەتتەۋ ـ وڭاۋ قىزمەت جوباسى» وقىلدى. اۋتونومىالى رايوندىق پارتكومنىڭ تۇراقتى مۇ-شەلەرى ۋاڭ جۇنجىڭ، تيان ۋىن، جي جىڭ، سارقىت اقان ماجلىسكە قاتىناستى.